

Sygn. akt: I C 1508/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 kwietnia 2016 roku

Sąd Rejonowy w Bielsku Podlaskim I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Elżbieta Olechno – Obolewicz

Protokolant: Monika Kosobko – Derehajło

po rozpoznaniu w dniu 18 kwietnia 2016 roku w Bielsku Podlaskim

na rozprawie

sprawy z powództwa **Skarbu Państwa – L. (...) N. w N.**

przeciwko **A. G. i S. G.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do powoda Skarbu Państwa – L. (...) N. w N. czynność prawną w postaci umowy darowizny zabudowanej nieruchomości rolnej położonej w N., oznaczonej numerem geodezyjnym (...), o powierzchni 0,0845 ha, dla której Sąd Rejonowy w B.X Zamiejskowy Wydział Ksiąg Wieczystych w S. prowadzi księgę wieczystą Kw (...), zawartą pomiędzy J. i J. małżonkami G. a A. G. i S. G., sporządzoną w formie aktu notarialnego przed notariuszem A. K. w Kancelarii Notarialnej w S. w dniu 27 października 2014 roku za numerem Repertorium (...), dokonaną z pokrzywdzeniem wierzyciela Skarbu Państwa – L. (...) N. w N. w zakresie wierzytelności powoda w kwocie 54.300 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od kwoty 49.300 złotych od dnia 4 września 2014 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 5.000 złotych od dnia 27 listopada 2014 roku do dnia zapłaty, stwierdzonej prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w B. z dnia 4 grudnia 2014 roku w sprawie sygnatura akt (...) zmienionym wyrokiem wydanym przez Sąd Okręgowy w B. z dnia 6 marca 2015 roku w sprawie sygnatura akt (...), zaopatrzonym w klauzulę wykonalności w dniu 20 maja 2015 roku;

II. nakazuje pobrać na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w B. P. od pozwanych A. G. i S. G. solidarnie kwotę 3.267 złotych (trzy tysiące dwieście sześćdziesiąt siedem złotych) tytułem nieuiszczonej opłaty sądowej od pozwu;

III. zasądza od pozwanych A. G. i S. G. solidarnie na rzecz powoda Skarbu Państwa – L. (...) N. w N. kwotę 3.600 złotych (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sędzia

Sygn. akt I C 1508/15

UZASADNIENIE

Powód Skarb Państwa – L. (...) N. w N. pozwem skierowanym przeciwko A. G. i S. G. wniósł o uznanie za bezskuteczną w stosunku do niego czynności prawnej w postaci umowy darowizny nieruchomości rolnej zabudowanej położonej na terenie wsi i gminy N., województwo (...) o powierzchni 845 m^{((2))}, o numerze geodezyjnym (...), dla której Sąd Rejonowy w B. X Zamiejskowy Wydział Ksiąg Wieczystych w S. prowadzi księgę wieczystą o numerze Kw (...), zawartą w dniu 27 października 2014 roku przed notariuszem A. K. w Kancelarii Notarialnej w S. pomiędzy J.

G. (1) i J. G. (2) a A. G. i S. G., celem zaspokojenia wierzytelności przysługującej powodowi względem J. G. (1), wynikających z wyroku Sądu Rejonowego w B.I Wydział Cywilny z dnia 4 grudnia 2014 roku w sprawie sygnatura akt (...), zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego w B. z dnia 6 marca 2015 roku w sprawie sygnatura akt (...). Strona powodowa nadto wniosła o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu wskazała, iż na podstawie wymienionych orzeczeń zasądzono na jej rzecz od ojca pozwanych J. G. (1) łączną kwotę 54.300 złotych wraz z ustawowymi odsetkami oraz rozstrzygnięto o kosztach postępowania. Przedmiotowy wyrok został zaopatrzony w klauzulę wykonalności z dnia 20 maja 2015 roku. Na podstawie wskazanego tytułu wykonawczego zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne przeciwko J. G. (1), które finalnie zostało umorzone z uwagi na bezskuteczność egzekucji. W toku postępowania egzekucyjnego J. G. (1) jako dłużnik podał, iż nie posiada żadnego majątku. Komornik ustalił, iż w trakcie prowadzonego przeciwko dłużnikowi postępowania w sprawie o zapłatę z powództwa powoda, J. G. (1) wyzbył się nieruchomości stanowiących jego majątek wspólny wraz z żoną, w tym opisanej powyżej nieruchomości na podstawie umowy darowizny zawartej z pozwanymi. Wskazując na powyższe powód podniósł, iż dłużnik J. G. (1) dokonał nieodpłatnego rozporządzenia mieniem na rzecz osób najbliższych, działając ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela i wskutek tej czynności stał się niewypłacalny. Powód dodał, że J. G. (1) nie posiada aktualnie majątku wystarczającego do zaspokojenia przysługujących mu wierzytelności (k. 2 – 5 pozw).

Pozwani S. G. i A. G. wnieśli o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie na ich rzecz kosztów procesu. Motywując swoje stanowiska podnieśli, iż zawarcie wymienionej powyżej umowy darowizny było wynikiem istniejących wcześniej ustaleń pomiędzy rodzicami i dziećmi poprzez ich wyposażenie w nieruchomości. Wyjaśnili także, iż data zawarcia umowy darowizny była związana z zakończeniem procesu wznoszenia budynku mieszkalnego (k. 42, 44 – odpowiedzi na pozw).

Sąd Rejonowy ustalił i zważył, co następuje:

Poza sporem pozostawała okoliczność, iż prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w B.Zamiejscowy (...) Wydział Karny z siedzibą w S. w sprawie sygnatura akt (...) ojciec pozwanych J. G. (1) został uznany za winnego popełnienia między innymi czynów zabronionych z art. 53 ust. 6 ustawy z dnia 13 października 1995 roku Prawo łowieckie w zbiegu z art. 263 § 2 k.k., które to czyny zostały popełnione na szkodę Skarbu Państwa reprezentowanego przez Nadleśnictwo N. w N.. Wymienione czyny zostały popełnione w okresie od 1 czerwca 2006 roku do 15 stycznia 2010 roku. J. G. (1) zarzucono, iż nie posiadając zezwolenia do posiadania broni palnej i nie będąc uprawnionym do polowania przy użyciu broni palnej, wchodził w posiadanie zwierzyny, której podana w zarzutach wartość wyniosła łącznie 54.300 złotych. Wobec J. G. (1) orzeczono wówczas łączną karę pozbawienia wolności w wymiarze 2 lata z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata, nadto wymierzono karę grzywny.

Następnie powód w dniu 15 lipca 2014 roku oraz 18 sierpnia 2014 roku skierował do J. G. (1) bezskutecznie wezwania do zapłaty kwoty 49.300 złotych tytułem odszkodowania za działalność na szkodę Skarbu Państwa, tj. wartości zwierzyny łownej, określonej w powołanym wyroku w sprawie (...) (k. 8 – 11 – wezwania do zapłaty wraz z potwierdzeniem nadania akta Sądu Rejonowego w B.sygn. akt (...)). Z uwagi na brak dobrowolnego uiszczenia wskazanej kwoty w dniu 4 września 2014 roku powód wystąpił przeciwko J. G. (1) z pozwem o zapłatę łącznej kwoty 54.300 złotych tytułem odszkodowania za wyrządzenie szkody na podstawie przepisu art. 415 k.c. Wyrokiem Sądu Rejonowego w B.z dnia 4 grudnia 2014 roku zasądzono od J. G. (1) na rzecz powoda kwotę 54.300 złotych wraz z ustawowymi odsetkami w wysokości 13% w stosunku rocznym od kwoty 49.300 złotych od dnia 4 września 2014 roku do dnia zapłaty oraz od kwoty 5.000 złotych od dnia 27 listopada 2014 roku do dnia zapłaty, rozstrzygając o kosztach procesu, w tym kosztach zastępstwa procesowego (k. 44 – wyrok – akta Sądu Rejonowego w B.sygn. akt (...)). Wyrokiem Sądu Okręgowego w B. z dnia 6 marca 2015 roku w sprawie (...) zmieniono wyrok Sądu I instancji o tyle, że wysokość odsetek ustawowych za okres od dnia 23 grudnia 2014 roku do dnia zapłaty ustalono wysokości 8% w stosunku rocznym i oddalono apelację J. G. (1) w pozostałym zakresie, rozstrzygając o kosztach zastępstwa procesowego powoda w postępowaniu odwoławczym (k. 92 – wyrok – akta Sądu Rejonowego w B.sygn. akt (...)). Postanowieniem Sądu Okręgowego w B. z dnia 20 maja 2015 roku nadano klauzulę wykonalności wymienionym wyrokom Sądu I i II instancji (k. 9 – akt przedmiotowej sprawy; k. 44 i 92 – akta Sądu Rejonowego w B.sygn. akt

(...)). Postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2015 roku w sprawie (...) odmówiono przyjęcia skargi kasacyjnej J. G. (1) od wyroku Sądu Okręgowego w B. z dnia 6 marca 2015 roku w sprawie sygnatura akt (...) (k. 149 – postanowienia – akta Sądu Rejonowego w B. sygn. akt (...)).

Nie było kwestionowanym, iż J. G. (1) wraz z żoną J. G. (2) na zasadzie wspólności ustawowej majątkowej małżeńskiej byli właścicielami zabudowanej budynkiem mieszkalnym nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 845 m^{((2))} położonej w N., dla której Sąd Rejonowy w B. Zamiejskowy(...) Wydział Ksiąg Wieczystych w S. prowadzi księgę wieczystą Kw (...). Budynek mieszkalny na przedmiotowej nieruchomości był wznoszony przez małżonków G. przy udziale ich dzieci, w tym pozwanych, od 5 października 1997 roku na podstawie pozwolenia na budowę z dnia 17 listopada 1995 roku. Zawiadomienie o zakończeniu budowy tego budynku złożono do organu nadzoru budowlanego w dniu 3 kwietnia 2014 roku (k. 43 – zawiadomienie).

W dniu 27 października 2014 roku J. G. (2) i J. G. (1) zawarli z pozwanymi – córką A. G. i synem S. G. w formie aktu notarialnego umowę darowizny przed notariuszem A. K. prowadzącą Kancelarię Notarialną w S. repertorium A numer (...). Małżonkowie G. darowali pozwanym udziały w prawie własności wymienionej nieruchomości w wysokości po 1/2 części każdemu z nich. Pozwani jednocześnie ustanowili na rzecz rodziców nieodpłatną służebność osobistą polegającą na prawie mieszkania w budynku mieszkalnym. Wartość darowizny określono na kwotę po 70.000 złotych na rzecz każdego z obdarowanych (k. 63 – 65 – akt notarialny; k. 15 – 25 – wydruk z Kw nr (...); k. 50 – 73 – akta księgi wieczystej Kw nr (...)). Pozwani przyznali także, iż w tym samym okresie ich rodzice J. i J. G. (1) darowali na rzecz drugiej ze sowych córek M. C. prawo własności lokalu mieszkalnego położonego w N. przy ul. (...). Jednocześnie w dniu 10 grudnia 2014 roku J. i J. G. (1) zawarli umowę majątkowa małżeńską o ustanowieniu rozdzielności majątkowej z dniem 10 grudnia 2014 roku (k. 21 – 22 – akta egzekucyjne Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w B. R. J. sygn. akt (...)). Nie było także kwestionowanym, iż po zawarciu umów darowizny J. G. (1) nie dysponuje już żadnymi składnikami wchodzącymi w skład majątku wspólnego lub osobistego. J. G. (1) od 15 stycznia 2014 roku, po rozwiązaniu stosunku pracy z powodem, pozostaje osobą bezrobotną i nie posiada żadnych źródeł stałego dochodu, w tym z ubezpieczenia społecznego (k. 120v – 121, nagranie rozprawy z dnia 18 kwietnia 2016 roku 00:46:09 – 01:00:19 – zeznania świadka J. G. (1); k. 120v, nagranie rozprawy z dnia 18 kwietnia 2016 roku 00:29:31 – 00:46:09 – zeznania świadka J. G. (2)).

Z uwagi na brak dobrowolnego spełnienia przez J. G. (1) świadczenia wynikającego z wyroku w sprawie sygnatura akt (...) powód w dniu 5 sierpnia 2015 roku (data wpływu do organu egzekucyjnego 7 sierpnia 2015 roku) złożył wniosek o wszczęcie egzekucji wobec J. G. (1) na podstawie tytułów wykonawczych w sprawie Sądu Rejonowego w B. sygnatura akt (...) i Sądu Okręgowego w B. sygnatura akt (...) (k. 1 – 2 akta egzekucyjne Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w B. R. J. sygn. akt (...)). W toku postępowania egzekucyjnego w sprawie (...) w dniu 17 sierpnia 2015 roku J. G. (1) złożył oświadczenie w trybie art. 801 k.p.c. wskazując, iż nie posiada żadnych nieruchomości, ograniczonych praw rzeczowych i udziałów we własności nieruchomości oraz źródeł dochodu, jak również, że nie posiada rachunków bankowych, pojazdów, innych ruchomości lub wierzytelności i zobowiązań (k. 18 – oświadczenie – akta egzekucyjne Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w B. R. J. sygn. akt (...)). Komornik w trakcie podejmowanych czynności ustalił, iż w 2014 roku dłużnik wyzbył się posiadanych nieruchomości na rzecz swoich dzieci poprzez zawarcie wraz z małżonką J. G. (2) i ich dziećmi umowy darowizny z dnia 27 października 2014 roku w zakresie nieruchomości oznaczonej numerem geodezyjnym (...) o powierzchni 845 m^{((2))} położonej w N. oraz umowy darowizny z dnia 24 listopada 2014 roku w odniesieniu do lokalu mieszkalnego numer (...) położonego przy ul (...) (k. 34 – pismo komornika z dnia 2 września 2015 roku – akta egzekucyjne Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w B. R. J. sygn. akt (...)). Pismem z dnia 15 października 2015 roku Komornik poinformował powoda, iż postępowanie egzekucyjne w sprawie (...) zostanie umorzone z uwagi na brak wskazania mienia, z którego może być prowadzona egzekucja (k. 51 – akta egzekucyjne Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w B. R. J. sygn. akt (...)). Postanowieniem z dnia 3 grudnia 2015 roku w sprawie (...) postępowanie egzekucyjne prowadzone przeciwko dłużnikowi J. G. (1) zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji (k. 54 – postanowienie – akta egzekucyjne Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w B. R. J. sygn. akt (...)).

Pozew w niniejszej sprawie został złożony do Sądu Rejonowego w (...) w dniu 23 października 2015 roku. Pozwana A. G. od kilku lat nie zamieszkuje z rodzicami, jednak pozostaje z nimi w stałym kontakcie i odwiedza ich kilka razy w miesiącu. Przyznała, iż wiedziała o toczących się przeciwko J. G. (1) sprawach, zarówno karnej i cywilnej, w tym znała kwotę, której żądano od ojca w sprawie cywilnej. Dodała, iż wraz z bratem S. G. pomagała rodzicom w budowie domu, nadto wskazała, iż J. G. (1) miał problemy z alkoholem, dlatego także zależało im na tym, aby dom został w ich rodzinie. Zawarcie umowy darowizny było wynikiem wieloletnich uzgodnień rodzinnych. Podała, iż rodzice przenieśli prawo własności lokalu mieszkalnego na rzecz jej siostry M. C. i aktualnie nie posiadają żadnego innego majątku. Wyjaśniła, iż J. G. (1) nigdzie nie pracuje i leczy się (k. 122, 119v – 120, nagranie z rozprawy z dnia 18 kwietnia 2016 roku 01:13:57 – 01:15:13 i 00:12:47 – 00:20:15 i 00:25:10 – 00:26:27 – wyjaśnienia pozwanej A. G.). Pozwany S. G. potwierdził wyjaśnienia pozwanej i podkreślił, iż jako rodzina włożyli wiele starań i własnej pracy w budowę domu. Wskazał, iż mieszka razem z rodzicami i w związku z tym miał wiedzę dotyczącą czasu i przedmiotu spraw karnej i cywilnej toczącej się przeciwko ojcu (k. 122, 120, nagranie z rozprawy z dnia 18 kwietnia 2016 roku 00:20:15 – 00:25:10 – wyjaśnienia pozwanego S. G.). Twierdzenia pozwanych są spójne z zeznaniami świadków J. G. (1) i J. G. (2), którzy także wskazywali, iż zawarcie umowy darowizny było wynikiem rodzinnych uzgodnień i mogło nastąpić po zakończeniu budowy budynku mieszkalnego, nadto J. G. (2) dodała, iż w 2014 roku dostała w pracy nagrodę jubileuszową, z której pokryli koszty zawarcia aktu notarialnego. Świadkowie podawali, iż nie wiedzieli, czy pozwani mieli wiedzę o toczących się przeciwko J. G. (1) sprawach (k. 120v – 121, nagranie rozprawy z dnia 18 kwietnia 2016 roku 00:46:09 – 01:00:19 – zeznania świadka J. G. (1); k. 120v, nagranie rozprawy z dnia 18 kwietnia 2016 roku 00:29:31 – 00:46:09 – zeznania świadka J. G. (2)). Wobec jednak jednoznacznych zeznań samych pozwanych w tym zakresie, nie ulega wątpliwości, iż posiadali oni wiedzę dotyczącą spraw sądowych toczących się przeciwko ich ojcu. Zarówno świadkowie J. G. (1) i J. G. (2), jak i pozwani zgodnie podali, iż po zawarciu umów darowizny na rzecz dzieci J. G. (1) nie posiada żadnego majątku oraz źródeł dochodu. J. G. (1) dodał również, że z powodu prawomocnego skazania ma trudności z podjęciem zatrudnienia. Wyjaśnił, że w ciągu ostatnich kilku miesięcy uiszczał miesięcznie na rzecz powoda kwoty po 200 złotych na poczet istniejącej wobec niego wierzytelności. Okoliczność tą potwierdził Nadleśniczy Nadleśnictwa N. – E. C. (k. 122, 121v, nagranie z rozprawy z dnia 18 kwietnia 2016 roku 01:02:00 – 01:10:27 – wyjaśnienia E. C.) zeznając, iż od stycznia 2016 roku J. G. (1) uiszcza kwoty po 200 złotych, lecz poza tym nie uiszczył żadnych innych kwot na poczet istniejącego zadłużenia. Wskazał, że nadleśnictwo jako reprezentant Skarbu Państwa jest zobligowane do dochodzenia zapłaty od J. G. (1).

W ocenie Sądu powództwo zasługiwało na uwzględnienie w świetle przepisów o ochronie wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika zawartych w art. 527 – 534 k.c. Żądanie pozwu sprowadzało się do udzielenia ochrony wierzycielowi, poprzez uznanie za bezskuteczną umowy darowizny nieruchomości zawartej pomiędzy dłużnikiem J. G. (1) i jego żoną J. G. (2) a pozwanymi i w konsekwencji uzyskanie możliwości zaspokojenia powoda z nieruchomości, która uprzednio stanowiła przedmiot współwłasność dłużnika wraz z jego małżonką.

Celem przepisów art. 527 – 534 k.c. jest ochrona interesów wierzyciela na wypadek nielojalnego (czy wręcz nieuczciwego) postępowania dłużnika, który z pokrzywdzeniem wierzyciela wyzbywa się składników swego majątku na rzecz osób trzecich lub majątek ten obciąża, zaciągając kolejne zobowiązania i w ten sposób stwarza lub pogłębia stan swojej niewypłacalności. Ochrona ta polega na możliwości zaskarżenia przez wierzyciela krzywdzącej go czynności prawnej celem uznania tej czynności za bezskuteczną względem niego. Na skutek uwzględnienia tego żądania przez sąd wierzyciel uzyskuje możliwość dochodzenia zaspokojenia od osoby trzeciej, będącej stroną czynności prawnej uznanej za bezskuteczną wobec skarżącego, z ograniczeniem do przedmiotów majątkowych, które wskutek zaskarżonej czynności wyszły z majątku dłużnika lub do niego nie weszły. Zgodnie z przepisem art. 527 § 1 – 3 k.c. gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego, jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli, a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć (§ 1). Czynność prawna dłużnika jest dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli, jeżeli wskutek tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo stał się niewypłacalny w wyższym stopniu, niż był przed dokonaniem czynności (§ 2). Jeżeli wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli uzyskała korzyść majątkową osoba będąca w bliskim z nim stosunku, domniemywa się, że osoba ta

wiedziała, iż dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli (§ 3). Na podstawie przepisu art. 528 k.c. jeżeli skutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową bezpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną, chociażby osoba ta nie wiedziała i nawet przy zachowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. Przepis art. 529 k.c. stanowi, iż jeżeli w chwili darowizny dłużnik był niewypłacalny, domniemywa się, iż działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli. To samo dotyczy wypadku, gdy dłużnik stał się niewypłacalny wskutek dokonania darowizny. Przepisy artykułów poprzedzających stosuje się odpowiednio w wypadku, gdy dłużnik działał w zamiarze pokrzywdzenia przyszłych wierzycieli. Jeżeli jednak osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową odpłatnie, wierzyciel może żądać uznania czynności za bezskuteczną tylko wtedy, gdy osoba trzecia o zamiarze dłużnika wiedziała (art. 530 k.c.). Uznania czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli za bezskuteczną nie można żądać po upływie lat pięciu od daty tej czynności (art. 534 k.c.).

W związku z powyższym przesłankami skargi paulińskiej są:

1. istnienie wierzytelności,
2. dokonanie przez dłużnika czynności prawnej z osobą trzecią,
3. pokrzywdzenie wierzyciela wskutek czynności prawnej dokonanej przez dłużnika,
4. dokonanie przez dłużnika czynności ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela,
5. uzyskanie wskutek tej czynności korzyści majątkowej przez osobę trzecią,
6. działanie osoby trzeciej w złej wierze.

Ciężar udowodnienia istnienia tych przesłanek spoczywał na powodzie jako wierzyciela (art. 6 k.c.). Przedmiotem ochrony skargi paulińskiej jest wierzytelność pieniężna istniejąca i zaskarżalna w chwili dokonania zaskarżonej czynności i wytoczenia powództwa. Wierzytelność ta nie musi natomiast być ani wymagalna w chwili wytoczenia powództwa, ani stwierdzona wyrokiem. Celem skargi paulińskiej jest rozszerzenie uprawnienia wierzyciela do przymusowego zaspokojenia wierzytelności z majątku dłużnika o możliwość prowadzenia egzekucji dla zaspokojenia wierzytelności z określonych przedmiotów, które w następstwie czynności prawnej, wskutek której stał się on niewypłacalny lub stał się niewypłacalny w wyższym stopniu niż był uprzednio, weszły w skład majątku osoby trzeciej. Skarga pozwala zatem na przeciwdziałanie powyższym skutkom tej czynności i zarazem wzmacnia ochronę wierzytelności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 18 listopada 2015 roku, I ACa 604/15, LEX nr 1950436). Czynność prawna dłużnika może być zaskarżona tylko wówczas, jeżeli została „dokonana z pokrzywdzeniem wierzycieli”, przez co ustawa rozumie stan opisany w § 2 art. 527 k.c., czyli niewypłacalność względnie pogłębienie stanu niewypłacalności dłużnika. Chodzi tu o „niewypłacalność dłużnika”, czyli najogólniej mówiąc, aktualny brak możliwości wywiązania się z zobowiązań finansowych. Oznacza to taki obiektywny stan majątku dłużnika, wykazany wszelkimi dostępnymi środkami dowodowymi, w których egzekucja prowadzona zgodnie z przepisami k.p.c. nie może przynieść zaspokojenia wierzytelności pieniężnej przysługującej przeciwko temu dłużnikowi. Dla oceny działania dłużnika w tym zakresie nie jest istotny zamiar pokrzywdzenia wierzycieli, lecz wystarcza świadomość dłużnika, że dokonana przez niego czynność może spowodować dla ogółu wierzycieli niemożność zaspokojenia. Świadomość ta musi istnieć w chwili dokonania zaskarżonej czynności. Należy podkreślić, że nie musi być ona wynikiem wyłącznie stanu niewypłacalności dłużnika w chwili dokonania czynności (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 stycznia 2008 roku, sygn. V CSK 381/07, LEX nr 627266). Dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela, jeżeli ma rozeznanie co do tego, że w następstwie dokonanej przezeń czynności ucierpi materialny interes wierzyciela, zazwyczaj poprzez wyzbycie się w całości lub w części majątku nadającego się do egzekucji (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2007 roku, sygn. V CSK 77/07, LEX nr 611455).

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, iż J. G. (1) z uwagi na rozstrzygnięcie sądu karnego oraz skierowanie przeciwko niemu powództwa w procesie cywilnym, dokonując umowy darowizny z

pozwanyymi musiał mieć świadomość, iż działa z pokrzywdzeniem powoda jako wierzyciela. Do przyjęcia świadomości dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli, o którą chodzi w art. 527 § 1 k.c., wystarczy by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności (por. wyrok Sądu Apelacyjnego z Poznania z dnia 12 maja 2005 r., sygn. I ACa 1764/04, OSA 2006/3/8). Z ustalonego w sprawie stanu faktycznego jednoznacznie wynika, iż po dniu zawarcia umów darowizn zaspokojenie z majątku dłużnika J. G. (1) nie było możliwe, co skutkuje przyjęciem stanu niewypłacalności po jego stronie w tej dacie i zastosowaniem domniemania z art. 529 k.c. Z uwagi na strony umowy darowizny z dnia 27 października 2014 roku – rodzice – dzieci, nie ulega wątpliwość, iż były to osoby pozostające w bliskim stosunku, co z kolei pozwalało na zastosowanie domniemania, iż pozwani wiedzieli, że J. G. (1) działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela. Wprowadzone na podstawie art. 527 § 3 k.c. domniemanie prawne stanowi istotne ułatwienie dowodowe. Nie da się go odczytać inaczej, jak tylko nakazanie przez ustawodawcę przyjęcia, bez konieczności dowodzenia tego przez wierzyciela, że osoba trzecia pozostająca w bliskim stosunku z dłużnikiem wiedziała o istnieniu długu oraz konsekwencjach dokonywanej czynności dla możliwości zaspokojenia się przez wierzyciela (art. 527 § 2 k.c.). Zaskarżenie czynności dokonanej wobec osób bliskich, powoduje zatem odwrócenie ciężaru dowodowego. Wierzyciel w tym wypadku obowiązany jest tylko do wykazania stosunku bliskości, a rzeczą osoby trzeciej jest wykazanie w drodze przeciwdowodu, że nie miał wiedzy o działaniu dłużnika ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 21 lutego 2014 roku, I ACa 463/13, LEX nr 1437873). W niniejszej sprawie pozwani nie przedstawili takiego przeciwdowodu. W konsekwencji podnoszona przez nich okoliczność, iż do zawarcia umowy darowizny doszło w wyniku realizacji wcześniejszych rodzinnych ustaleń i w związku z zakończeniem procesu wznoszenia budynku mieszkalnego, nie mogła prowadzić do obalenia domniemania z przepisu art. 527 § 3 k.c. Wymaga podkreślenia, iż pozwani znali sytuację majątkową dłużnika, jak również zakres ciężących na nim zobowiązań wobec powoda. Na skutek zawartej umowy darowizny pozwani uzyskali korzyść majątkową w postaci prawa własności zabudowanej nieruchomości.

O istnieniu pokrzywdzenia można natomiast mówić, gdy porównanie wartości sprzedanego (darowanego) prawa i wysokości niespłaconych wierzytelności przysługujących przeciwko dłużnikowi, prowadzi do wniosku o niemożności zaspokojenia się powoda chociażby w części. Niewypłacalność dłużnika należy oceniać nie według chwili dokonania czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, lecz według chwili jej zaskarżenia (czyli wystąpienia z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej), a także według chwili wyrokowania. O ile bowiem świadomość pokrzywdzenia musi istnieć w chwili zdziałania czynności prawnej przez dłużnika, o tyle przesłanka niewypłacalności musi istnieć w dacie zaskarżenia czynności prawnej (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 8 lipca 2015 roku, I ACa 69/15, LEX nr 1789952). Tytuł wykonawczy w postaci prawomocnego wyroku w sprawie sygnatura akt (...), zmieniony wyrokiem w sprawie sygnatura akt (...), zgodnie z treścią art. 365 § 1 k.p.c., wiąże nie tylko strony i sąd, który go wydał, lecz również inne sądy. Oznacza to, że sąd rozpoznający niniejszą sprawę ze skargi pauliańskiej był związany tymi tytułami i w konsekwencji uwzględnił ich treść wskazującą, że powodowi jako wierzycielowi przysługuje wobec dłużnika J. G. (1) skonkretyzowana wierzytelność. Z uwagi na przepis art. 11 k.p.c. zarówno Sąd w przedmiotowej sprawie, jak i Sąd orzekający w sprawie (...), były związane ustaleniami prawomocnego wyroku skazującego dłużnika J. G. (1) w sprawie Sądu Rejonowego w B.Zamiejscowy VIII Wydział Karny z siedzibą w S. w sprawie (...).

Okoliczność, iż w trakcie przedmiotowego postępowania dłużnik J. G. (1) rozpoczął częściową spłatę swojego długu nie mogła prowadzić do dokonania odmiennych ustaleń w kontekście zasadności powództwa. Pozwani nie podnieśli żadnego zarzutu w tym zakresie, jednak nawet gdyby powoływali się na częściowe spełnienie świadczenia, to należy zauważyć, iż zarzut taki może przysługiwać wyłącznie dłużnikowi w ramach powództwa opozycyjnego przewidzianego w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Sam dłużnik w drodze tego powództwa może zwalczać jedynie wykonalność tytułu wykonawczego, nie może natomiast podważać treści orzeczenia sądowego zaopatrzonego w klauzulę wykonalności. Wyłącznie legitymowanym do wytoczenia powództwa opozycyjnego jest dłużnik (względnie jego następcy prawni), a nie osoba trzecia. Zarzuty dotyczące wygaśnięcia zobowiązania lub niemożności jego egzekwowania, typowe dla powództwa opozycyjnego, mogą być zgłoszone w innych procesach wyłącznie przez dłużnika będącego ich stroną. Natomiast nie może to dotyczyć procesu ze skargi pauliańskiej, w której dłużnik nie ma pozycji strony (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 30 czerwca 2015 roku, V ACa 975/14, LEX nr 1950591).

Należy także wskazać, iż do odmiennych ustaleń w zakresie zasadności powództwa – poprzez uznanie za bezskuteczną całej czynności – nie mogła prowadzić okoliczność, iż J. G. (2) nie była i nie jest dłużnikiem powoda. Aktualnie ugruntowany jest w judykaturze pogląd, iż wierzyciel, którego dłużnikiem jest jeden z małżonków, może żądać na podstawie art. 527 § 1 k.c. uznania za bezskuteczną czynności prawnej dokonanej przez obu małżonków i dotyczących ich majątku wspólnego, gdy małżonek dłużnika nie wyraził zgody na zaciągnięcie zobowiązania w myśl art. 41 § 1 k.r.o. [por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2011 roku, III CZP 15/11 (OSNC 2012/1/1) i III CZP 19/11 (OSNC2011/12/132)]. Pogląd ten w całości znajduje zastosowanie w niniejszej sprawie mimo, że nie występuje tu element braku zgody małżonki dłużnika na zaciągnięcie zobowiązania przez dłużnika, bowiem zobowiązanie dłużnika nie powstało w wyniku czynności prawnej, lecz na skutek popełnienia czynu niedozwolonego. Pozycja prawna małżonka dłużnika odpowiadającego z deliktu jest taka sama jak małżonka dłużnika, który nie wyraził zgody na zaciągnięcie zobowiązania, w rozumieniu art. 41 § 2 k.r.o. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 30 czerwca 2015 roku, V ACa 975/14, LEX nr 1950591). W tej sytuacji dopiero w stadium postępowania egzekucyjnego, a w zasadzie na etapie postępowania klauzulowego, po uzyskaniu wyroku ze skargi pauliańskiej, aktualizuje się ograniczenie ustawowe z art. 41 § 1 k.r.o. i obrona małżonka przeciwko takiemu wierzycielowi poprzez wykazywanie, iż nie wyrażał zgody na zaciągnięcie zobowiązania przez drugiego małżonka (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 6 grudnia 2013 roku, I ACa 560/13, LEX nr 1409077).

Nie ulegało także wątpliwości, iż zawarta pomiędzy pozwanymi a ich rodzicami w dniu 27 października 2014 roku umowa darowizny stanowiła czynność prawną przeniesienia własności z równoczesnym obciążeniem jej służebnością osobistą i jako taka miała charakter nieodpłatny w rozumieniu art. 528 k.c. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 2012 roku, II CSK 206/12, M.Pr.Bank. 2013/10/46). Powód występując z powództwem w przedmiotowej sprawie dochował także terminu określonego w przepisie art. 534 k.c.

Podsumowując na podstawie analizy zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego należy stwierdzić, że umowa darowizny zawarta pomiędzy J. G. (1) i J. G. (2) a pozwanymi A. G. i S. G. jako osobami pozostającymi w bliskim stosunku, została dokonana przez nich ze świadomością pokrzywdzenia powoda jako wierzyciela i zwiększyła niewypłacalność J. G. (1). Z uwagi na prawomocny wyrok w sprawie Sądu Rejonowego w B.w sprawie (...) i wszczęcie postępowania w sprawie (...), nie może być kwestionowanym, iż J. G. (1) jako dłużnik wiedział, iż jest zobowiązany wobec powoda do zapłaty kwoty 54.300 złotych. Ponownie należy zaznaczyć, iż przed wszczęciem postępowania w sprawie (...), powód dwukrotnie kierował do J. G. (1) wezwania do zapłaty. Zawierając umowę darowizny z synem i córką w dniu 27 października 2014 roku J. G. (1) wiedział, iż jest dłużnikiem powoda, a po zawarciu umów darowizny nie będzie posiadał już żadnego majątku i innych źródeł dochodu. Wyzbywając się prawa własności nieruchomości rolnej zabudowanej, stanowiącej oprócz lokalu mieszkalnego, który także został darowany córce M. C., jedyny jego majątek, dłużnik był świadomy, iż utrudni, a nawet uniemożliwi to egzekucję jego wierzycielowi i spowoduje jego niewypłacalność. Bez znaczenia pozostaje okoliczność, iż w toku postępowania karnego nie dochodzono od J. G. (1) równowartości pozyskanej zwierzyny i finalnie nastąpiło to dopiero w toku postępowania w sprawie sygnatura akt (...). Pozwani w toku procesu nie zaspokoiili powoda jako wierzyciela oraz nie wskazali mienia dłużnika wystarczającego do zaspokojenia powoda (art. 533 k.c.). Strona powodowa wykazała tym samym, iż przysługująca jej wierzytelność nie może zostać zaspokojona z majątku dłużnika w konsekwencji zaskarżonej czynności prawnej przez niego działanej. Postępowanie egzekucyjne w sprawie (...) prowadzone przeciwko J. G. (1) zostało umorzone wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji.

Reasumując, na podstawie powołanych przepisów orzeczono jak w punkcie I sentencji wyroku określając wierzytelność, której ochronie ma służyć orzeczenie i przy uwzględnieniu, iż wskazana przez powoda wierzytelność, jaka ma podlegać ochronie pauliańskiej, nie przekraczała granic wynikających z tytułu wykonawczego wydanego przeciwko dłużnikowi w sprawie sygnatura akt (...) i (...), którym sąd – stosownie do treści art. 365 k.c. pozostawał związany.

O kosztach sądowych orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu w zw. z art. 113 ust. 1 w zw. z art. 94 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach

cywilnych (Dz.U. z 2014 r., poz. 1025 j.t. ze zm.) nakazując pobrać solidarnie od pozwanych opłatę sądową od pozwu, od uiszczenia której powód był zwolniony. Wysokość kosztów zastępstwa procesowego powoda ustalono na podstawie § 6 pkt 1 w zw. z § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu (Dz.U. z 2013 r., poz. 461 j.t. ze zm.) w zw. z § 21 rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800) (punkt II i III sentencji wyroku).

Sędzia